

PREDIKAN VID PASSIONSVESPER DEN 29/2 1940

I VALDEMARSVIKS KYRKA.

TEXT: JOH 18: 36- 37a.

PSALMER: 70:1-4, 86:3-5, 89:3-4, 96:-, 79:1-2, 76:8.

I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Läses Sv.Ps 81:2, 5-8.

1:sta stycket utav 4:de akten i "Vår Herres Jesu Kristi lidande" ingå delar av Johannesevangeliets 18:de kapitel, bl.a. versarna 36 och 37. Kring dessa ville vi i kväll samla vår betraktelse. Texten lyder så i Herrens namn:

Texten läses.

Låt komma, Gud, till oss ditt ord,
det heliga och klara.
Låt det i mörkret på vår jord
en ledare oss vara. Amen.

Två olika riken ställas emot varandra i vår text: världens rike och Kristi rike.

Världens rike! Herren anger dess kännetecken med stor klarhet, då han säger: "Om mitt rike vore av denna världen, så hade väl mina tjänare kämpat för att jag icke skulle bliva överlämnad åt judarna". Ser man på Kristi liv med världens ögon, så börjar nederlaget för Kristus i det ögonblick, då han faller i sin vedersakares händer. Kristi lidande, passionstiden, är vägen nedåt mot undergången och förintelsen av all yttre makt. Korset är det nesliga slutet på en bana, som förtjänat en mera lycklig målpunkt. Hade Kristi rike varit av denna världen, så hade han själv och hans tjänare rest sig upp mot detta bittra öde, gjort motstånd, försökt rädda saken. Hans lärjungar skulle då ha "kämpat för att" deras Herre "icke skulle bliva överlämnad åt judarna".

Ty i världens rike är makten och behaget och framgången seger. Förlusten av en god ställning, lidandet och ringaktningen är nederlag. Kortast kan grundlagen i världens rike uttryckas så: man gläder sig åt att ha det bra, och man sörjer över att icke ha det bra.

Detta är nu ingenting, som den kristna människan genast kan börja tala nedlåtande om. "Den som är utan synd, han kaste första stenen!" Denna världens lag - att vilja ha det så bra som möjligt - den lagen ligger till grund för folkens och staternas, även vårt folks, liv; den lagen behärskar allt arbete, där vi tillvarata våra rättigheter, all vår strävan att få skälig lön för redbar möda, all vår önskan om goda vitsord, så att vi kan stå upp i kampen om platserna. Människan vill leva, det är saken. Människan födes in i världens rike, och hon får ta det, sådant det är. Men det ligger en djup visdom i Första Mosebokens ord, att detta världens rike kommit tillstånd efter ett syndafall. Ett straff har lagts på oss i tidernas morgon, då Gud förbannade marken för människans skull: "Med vedermöda skall du nära dig av den i alla dina livsdagar....I ditt anletes svett skall du äta ditt bröd, till dess du vänder åter till jorden, ty av den är du tagen".

Det är världens rike! Mitt i denna värld levde Kristus, Guds väsens avbild och hans härlighets återsken. Vi vet alla, hur det gick med honom. Han började i stallet och slutade på korset. Och mellan dessa båda punkter ligger hela hans ousägliga vända, förföljelsens, ringaktningens och smärtans väg. Efter den lag, som nu råder i världens rike, var hans liv ett enda nederlag, ett enda misslyckande. Därför blir världen heller aldrig färdig med sin häpnad över den kraft, som utgår från honom. Människoverk byggs i höjden och stråla i glans under ett släkte eller två släkter eller - tusen år, men en dag ramla de samman som korthus och nya människor bygga nya murar, nya slott i världens rike, murar och slott, för vilka snart återigen förgängelsens timme skall slå. Aldrig får Kristi rike denna stolta glans över sig, som världens storverk ha. Alltid ser Kristi rike ut att stå vid avgrundens brant. Gång på gång spår denna jordens vise, att det är slut: "om 50 år är den kristna tron död". Och gång på gång bedrar världen sig. Nya skaror lyfta sina blickar mot Golgata kors, upp till smärtornas man; nya släkter avsondra alltid från sig en trogen lärjungarund, som bär Hans ord som en sång i sina hjärtan. Det som faller, det som växlar är världens älsklingstankar, världens modenycker. Men liksom den dödsdömde och försmädade Nasaréén bräckte gravens insegel i påskadagens morgonväkt, så reser sig också hans föraktade kyrka ständigt på nytt "bland jordiska öden med himmelskt hopp". Vad är detta får ett underligt rike, som vågar trotsa världens lagar?

Kristi rike! Kristi rike har en annan grundlag än världens rike. Även i Kristi rike finns det seger och nederlag, förtvivlan och jubel. Men det är andra ting, som där betraktas som seger och nederlag. Seger är att älska, att ge ut, att tjäna. Nederlag är att hålla på sitt, att vredgas, att vilja härska. Förtvivlan i det riket är icke en förtvivlan över att man är ringaktad utan en förtvivlan över att man är självisk. Jublet i det riket är icke ett jubel över att man har en herreställning utan ett jubel över att man får vara ett redskap för barmhärtigheten. I världens rike är det saligare att taga än att giva. I Kristi rike är det saligare att giva än att taga.

Och nu - om vi ser det från Kristi rikets grundlag - nu får Herrens lidande, nu får passionstiden en annan innebörd än nyss. Mycket av vår passionsfromhet är väl bestämd av den syn, som råder i världens rike. Vi ömkar oss stundom över vår Frälsares lidande på ett sådant sätt, som om även vi skulle betrakta hans färd genom lidandet som en vandring mot nederlaget. Våra fäder hade klarare blick för det oriktiga i detta. Reformationens passionspsalmer klagar icke, den tackar och lovar. Och under 1600-talet, då vi fick flera passionspsalmer, återfanns i denna psalmgrupp en lovpsalm, som vi nu flyttat till påsken, nämligen nummer 106: "Upp, min tunga, att lovsjunga hjälten, som på korsets stam för oss blödde, led och dödde som ett menlöst offerlamm". Det är något riktigt i detta: Vår Herre och Frälsare själv har - som vanligt - bäst och klarast sagt oss det. På sin väg till Huvudskalleplatsen följdes han av en skara, som grät och jämrade sig över hans öde. Då vände han sig om till dem och sade: "Gråten icke över mig, utan gråt över eder själva och över edra barn!"

Så talar Konungen. I sitt rike är han Konungen. Hans uppdrag från Fadern var evangeliet, kärleken, det ställföreträdande lidandet. Efter den lag, som råder i världens rike, var det ett nederlag, då han blev överlämnad åt ogärningsmän. Efter den lag, som råder i Kristi rike, var det en ovanskelig seger. Hade han dragit sig undan lidandets kalk, hade han svikit evangeliet, då hade nederlaget varit en verklighet. Det som får världen var seger - att stiga ned från korset - det hade för honom varit att svikta i uppdraget. Men han var obrottsligt trogen. Han bjöd lärjungen att sticka sitt svärd i skidan, han bad för det råa krigsknektarna, han blev en broder för rövaren vid sin sida på skammens kors. Kärleken var hans uppdrag, förlåtelsen var hans uppgift, välgärningen var hans kall. Genom Getsemane och Golgata, genom natt och död höll han fast vid att vara barmhärtig. Så vittnade han utan att

svikta för Guds sanning, som är evangeliet. När döden kom, denna död, som för världen tedde sig som ett sammanbrott, kunde han därför från sitt förhånade kors i triumf ropa ut de orden: "Det är fullbordat."

Kristi lidandes väg är vägen till segern. Och denna seger är evig. Den förbryllade Pilatus, som förde världens talan, anade väl något av denna Kristi segerkraft, som århundradenas mäktiga furstar sedan med stigande förvåning skulle få upptäcka. "Så är du dock konung? - "Ja, du säger det själv, att jag är en Konung. Därtill är jag född, och därtill har jag kommit i världen, att jag skall vittna för sanningen." Han vittnar alltfört, han segrar alltfört. Han är Herre i sitt rike idag. Ännu i denna stund vinner han människor från världens rike. - Huru tillgår detta? Hur kommer en människa idag in under denna Konungs välde?

Om du är medborgare enbart i världens rike, då är ditt läge följande:

Du står under grundlagen i världens rike: framgång är seger och motgång är nederlag. Det betyder, att du är värnlös, då det icke längre går dig väl. Ett osant, ont ord om dig, som du får höra, att en människa sagt, kan hålla dig vaken i timmar; du kan inte glömma en oförrätt, som du får lida. Anseendet skänker glädje. När en annan har framgång, har du däremot ganska svårt att glädja dig. När du själv gör orätt mot en människa, tar det inte fullt så långt tid att glömma den saken. Sorgen i ditt liv är icke i första hand en sorg över din synd utan i stället en sorg över din dåliga ställning i världen. Glädjen är en glädje över vinning, bättre ställning. En sådan människa behöver inte underrättas om, att hennes liv är fattigt, tomt, grått: hon vet det själv. Hon har stått vid sina drömmars mål, hon har fått, vad hon önskat sig, tillräckligt många gånger för att veta, att det alltid är samma känsla, som inställer sig: "var det ingenting mera? vad skall jag nu ha detta till?" Och så börjar hon jaga efter något annat, något nytt mål, som - ifall hon når det - skall göra henne ytterligare en besvikelse rikare.

Enda möjligheten att komma ur detta kretslopp, enda räddningen är att skaffa sig en helt annan syn på hela livet. Sörja över sin själviskhet och glädja sig över de få tillfällen, då man gör en tjänst. Betrakta segern för vreden i det egna hjärtat som ett nederlag och anse världens förakt för en god gärning som en seger. Så ställer man sig in under Kristi rikes grundlag. Nu är man inte prisgiven åt medgång och motgång längre: det har börjat en kamp inne i en, som är oberoende av världens rikedom och ynnest. Man lyssnar till samvetets röst och man lyder. Man vill hellre lida orätt än göra orätt. Nu är du en sedligt kämpande människa, som ställt dig in under Kristi rikes lag: seger är att tjäna; nederlag är att vilja härska. Så långt kan lagen driva en människa. Nu börjar evangeliet.

Ställde jag mig förut tvivlande till talet om Kristi storhet, så börjar jag nu förstå, att han är en Konung - nu, när jag satt mig före att efterlikna honom. Ty hans konungsliga lag, den bringar mig på knä. Mitt öga upptäcker, hur djupt rotad självhävdelsen, jagiskheten är i mitt väsens grund. Varje dag rymmer ett nederlag, många nederlag, skuld, synd. Just synd! I världens rike är man endast olycklig, men i Kristi rike är man syndig. Och när jag så ser min egen förvändhet, då börjar Kristus att växa för mig: han blir segerhjärten, den ende, som bestått provet, den ende, som fyllt lagen i hans rike, enligt vilken det gäller att ge ut, avstå, tjäna. Han blir den oupphinnelige Hövdingen, Konungen i det rike, där jag nu är en slav under hans lag.

Detta är evangeliets minut! Min strid mot det onda fortsätter, men de gamla, slitna orden få liv och tala till hjärtat: nåd, förlåtelse, barmhärtighet, frälsning. Kristus är icke bara en härskande Konung i sitt rike; han fäster upp livklädnaden och betjänar sina barn. Han är icke blott en idealgestalt, som en gång levat, utan han blir plötsligt nära, här och nu. Och de ord, som givas mig, äro ord sådana som dessa: "Den till mig kommer, honom skall jag sannerligen icke kasta ut" - "Var vid gott mod, min son, dina synder förlåtas dig." Trots min bestående

synd får jag vara medborgare i hans rike, ty Konungen är en givare, med syndernas förlåtelse som sin största gåva.

(Ett överstruket stycke om "simul", nödvändigheten av tro i syndens värld)

Men detta medborgarskap i Kristi rike på jorden innesluter också en visshet om att en gång i en värld, som vi icke se, skall skänkas oss ett annat liv, ett liv, som är helt genomsyrat av Kristi lag, ett liv utan synd, utan kamp mot synden - på andra sidan. Ty i tron vet jag mig vara vunnen av Kristus "icke med guld eller silver" - det är världens mynt - utan "med hans heliga och dyra blod" - det är Kristi rikes mynt - "hans oskyldiga lidande och död, på det att jag skall vara hans egen, bliva och leva under honom i hans rike och tjäna honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet, såsom han är uppstånden ifrån döden, "lever och regerar i evighet."

"Det är visserligen sant." Amen.

Låt oss bedja! Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi icke må vara glömska hörare utan dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden och varda saliga, genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.